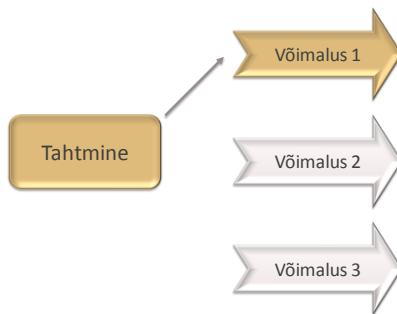

Vabadus ja tahtevabadus

Vabadus on võimalus teostada oma tahtmisi

Positiivne sundus

Sundus, mille tõttu teen midagi,
mida ei tahaks teha

Ei tahaks, aga olen sunnitud

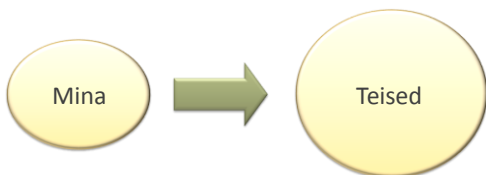
Negatiivne sundus

Sundus, mille tõttu ei saa teha seda,
mida tahaksin teha

Tahaks, aga ei saa

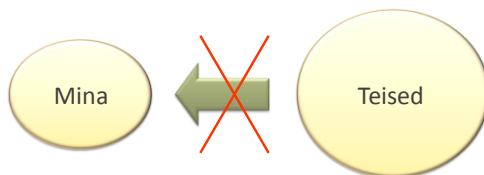
Positiivne vabadus

Positiivne vabadus on vabadus millekski, näiteks
võimalus teisi inimesi mõjutada

Negatiivne vabadus

Negatiivne vabadus on vabadus millestki, näiteks
võimalus olla vaba teiste inimeste mõjust

Egoist

Egoist - see, kes nõuab maksimaalset positiivset ja negatiivset vabadust

Individualist

Individualist - see, kes soovib maksimaalset negatiivset vabadust, kuid ei vaja positiivset vabadust

Takistused vabadusele

1. Looduslikud takistused
(mõni asi pole looduslikult võimalik)
2. Ühiskondlikud takistused
(mõni asi pole ühiskondlikult aktsepteeritud)
3. Teadmatus
(teadmatus ei võimalda asjatundlikult valida)

Tahtevabadus ja determinism

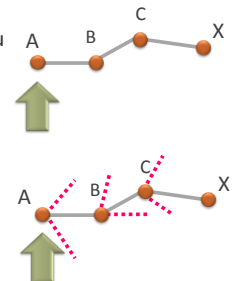
- Tahtevabadus on tahtmistele autonoomsus
- Determinism (Id *dētermināre* 'kindlaks määrama') on arusaam, et miski ei toimu ilma küllaldase põhjuseta

Tahtevabadus ja determinism

Kui kõigel on küllaldane põhjus, siis on ka tahtmistel küllaldane põhjus ning nad pole autonoomsed?

Determinism ja indeterminism

- Determinism: asjade seisu A alusel saab ette näha asjade seisu X
- Indeterminism: asjade seisu A alusel ei saa ette näha asjade seisu X

Kolm arusaama

Kolm arusaama tahtevabaduse küsimuses:

- 1) jäik determinism,
- 2) indeterminism,
- 3) nõrk determinism

Kolme seisukoha võrdlus

Väide	Jäik determinism	Indeterminism	Nõrk determinism
Iga sündmus on determineeritud	Jah	Ei	Jah
Tahtevabadus on võimalik	Ei	Jah	Ei
Vabadus eeldab tahtevabadust	Jah	Jah	Ei
Vabadus on illusioon	Jah	Ei	Ei